

**ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΔΗΜΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ**

ΔΣ25608072026

ΠΡΑΚΤΙΚΟ

Συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου της Κ.Ε.Δ.Ε.
της 8^{ης} Ιουλίου 2026

Στην Ζάκυνθο σήμερα, 8 Ιουλίου 2026, ημέρα Τετάρτη και ώρα 11:00, συνήλθε σε συνεδρίαση, δια ζώσης και με τηλεδιάσκεψη (μεικτή), σύμφωνα με το άρθρο 11 του ν. 5043/2023 (Α' 91), το Διοικητικό Συμβούλιο της Κ.Ε.Δ.Ε., ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου της, κ. Λάζαρου Κυρίζογλου, Δημάρχου Αμπελοκήπων-Μενεμένης και υπό την προεδρία του.

Κατά τη συνεδρίαση παρέστησαν οι Δήμαρχοι: Αλεξόπουλος Γρηγόρης Δυτικής Αχαΐας, Αναστασιάδης Φίλιππος Παγγαίου, Αποστολόπουλος Ηλίας Παπάγου-Χολαργού, Δανιηλίδης Συμεών Νεάπολης-Συκεών, Καστρινός Αλέξιος Πηνειού, Κούλης Ευστάθιος Γορτυνίας, Κωνσταντέλλος Γρηγόριος Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης, Μαμάκος Αθανάσιος Λαρισαίων, Μπέγκας Θωμάς Ιωαννινών, Παπαναστασίου Γεώργιος Αγρινίου, Πελετίδης Κωνσταντίνος Πατρέων, Ραβιόλος Ελευθέριος Καρύστου, Τσακίρης Παντελεήμων Ωραιοκάστρου και οι Δημοτικοί Σύμβουλοι: Γιαλιτάκης Νικόλαος Ηρακλείου, Καφαντάρης Δημήτριος Πύλου-Νέστορος, Μουράτογλου Ιωάννης Έδεσσας, Μπίρμπας Δημήτριος Αιγάλεω, Τσιαντής Δημήτριος Λίμνης Πλαστήρα, Υδραίου Μερόπη-Σπυριδούλα Κεντρικής Κέρκυρας και Διαποντίων Νήσων.

Απόντες οι Δήμαρχοι: Αμπατζόγλου Θεόδωρος Αμαρουσίου, Γκουντάρας Αντώνιος Αγιάς, Δούκας Χάρης Αθηναίων, Καφατσάκη-Βλάχου Σταματία Ζωγράφου, Τσιάκος Βασίλειος Καρδίτσας και οι Δημοτικοί Σύμβουλοι: Ζαχαριάδης Κωνσταντίνος Αθηναίων, Καραμαλάκης Μιχαήλ Ηρακλείου, Καταβούτας Γεώργιος Τρικκαίων, Μπαρμπάκος Ευάγγελος Καλλιθέας, Τεντόμας Χρήστος Αθηναίων, Τζιαχρήστας Δημήτριος Δομοκού.

Αφού διαπιστώθηκε η απαρτία του Σώματος και γενομένης συζητήσεως, πάρθηκε η παρακάτω απόφαση:

Απόφαση 256^η

ΘΕΜΑ: Παρατηρήσεις και Προτάσεις επί του σχεδίου διαμόρφωσης «Στρατηγικής και Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Κινδύνων Καταστροφών (ΕΣΔΚΚ)».

Το Διοικητικό Συμβούλιο της ΚΕΔΕ άκουσε εισήγηση από τον κ. Β. Σιώμο, Πρόεδρο της Επιτροπής Πολιτικής Προστασίας της ΚΕΔΕ, σχετικά με το σχέδιο διαμόρφωσης «Στρατηγικής και Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Κινδύνων Καταστροφών (ΕΣΔΚΚ)» και αφού έλαβε γνώση του κειμένου με τις Παρατηρήσεις – Προτάσεις της Επιτροπής,

ύστερα από διαλογική συζήτηση,

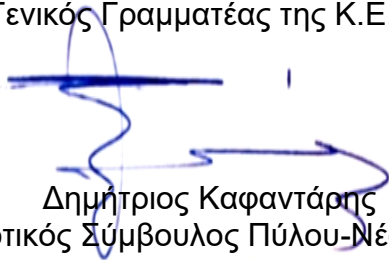
Αποφασίζει ομόφωνα

Εγκρίνει τις Παρατηρήσεις – Προτάσεις της Επιτροπής Πολιτικής Προστασίας της ΚΕΔΕ επί του σχεδίου διαμόρφωσης «Στρατηγικής και Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Κινδύνων Καταστροφών (ΕΣΔΚΚ)», οι οποίες επισυνάπτονται.

.....

ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Ο Γενικός Γραμματέας της Κ.Ε.Δ.Ε.

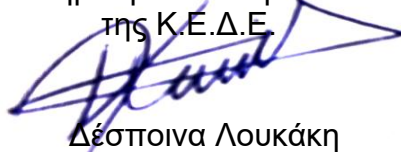

Δημήτριος Καφαντάρης
Δημοτικός Σύμβουλος Πύλου-Νέστορος

Ο Πρόεδρος της Κ.Ε.Δ.Ε.

Λάζαρος Κυρίζογλου
Δήμαρχος Αμπελοκήπων-Μενεμένης

Η Αναπληρώτρια Γενική Διευθύντρια
της Κ.Ε.Δ.Ε.

Δέσποινα Λουκάκη

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΔΗΜΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΕΔΕ

Επί του σχεδίου διαμόρφωσης μιας «*Στρατηγικής και Εθνικού Σχεδίου
Διαχείρισης Κινδύνων Καταστροφών (ΕΣΔΚΚ)*»

ΙΟΥΛΙΟΣ 2026

ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ

Το Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας (ΥΚΚΠΠ) καλεί όλους τους συναρμόδιους φορείς να συμμετάσχουν στη διαδικασία διαβούλευσης – τελικής διαμόρφωσης της «*Στρατηγικής και του Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Κινδύνων Καταστροφών* (ΕΣΔΚΚ)».

Το ΕΣΔΚΚ αποτελεί το βασικό στρατηγικό πλαίσιο και σχέδιο δράσης της χώρας για την πρόληψη, ετοιμότητα, διαχείριση και ανάκαμψη από φυσικές και ανθρωπογενείς καταστροφές, ενισχύοντας τη συνολική ανθεκτικότητα και την επιχειρησιακή ικανότητα του Εθνικού Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας. Παράλληλα, καθορίζει τις κατευθύνσεις για την αντιμετώπιση ενός ευρέος φάσματος κινδύνων, συμπεριλαμβανομένων φυσικών καταστροφών, τεχνολογικών ατυχημάτων, βιολογικών απειλών, καθώς και των προκλήσεων που συνδέονται με την κλιματική κρίση και τις υβριδικές απειλές. Η έκδοση αυτή του ΕΣΔΚΚ έχει καταρτισθεί από την Expertise France σε συνεργασία με το Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, και Ομάδα Εργασίας.

Σκοπός της διαβούλευσης αυτής που ολοκληρώνεται στις 10 Ιουλίου 2026 είναι η συγκέντρωση παρατηρήσεων και εισηγήσεων που θα συμβάλουν στη βελτίωση και οριστικοποίηση του Σχεδίου.

Η συνεχής επικαιροποίηση του ΕΣΔΚΚ είναι μια δυναμική και εξελισσόμενη διαδικασία. Βασίζεται σε συστηματικές στρατηγικές αξιολογήσεις, αναλύσεις κινδύνου και νέες κατευθύνσεις που προκύπτουν τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Ο απώτερος στόχος αυτής της συνεχούς βελτίωσης είναι η διαρκής ενίσχυση της αποτελεσματικότητας, της συστημικής ανθεκτικότητας και της διαλειτουργικότητας όλων των εμπλεκόμενων φορέων. Αυτοί περιλαμβάνουν όχι μόνο τους κρατικούς μηχανισμούς και τις υπηρεσίες, αλλά και την αυτοδιοίκηση, τους επιχειρησιακούς φορείς (όπως Πυροσβεστικό Σώμα, ΕΚΑΒ, Ελληνική Αστυνομία, Ένοπλες Δυνάμεις του Στρατού), την ακαδημαϊκή κοινότητα, τον ιδιωτικό τομέα, τις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ) και την κοινωνία των πολιτών. Μέσω αυτής της συνολικής προσπάθειας, επιδιώκεται η πλήρης θωράκιση της χώρας απέναντι σε κάθε μορφής απειλή – είτε είναι φυσική, τεχνολογική, κλιματική ή υβριδική.

Προτείνουμε να διασυνδεθεί υποχρεωτικά η επικαιροποίηση του σχεδίου με τις θεσμικές προβλέψεις αξιολόγησης και εκθέσεων αποτελέσματος για κάθε κατηγορία κινδύνου καταστροφών.

Αναφέρουμε την ανάγκη διασύνδεσης με τις εκθέσεις της Υποεπιτροπής Εκτίμησης Πλημμυρικού Κινδύνου (Άρθρο 7 του Ν. 5281/2026), τις αξιολογήσεις της Επιτροπής επιστημονικής αξιολόγησης ιδιαίτερα μεγάλων πυρκαγιών και των Επιτροπών επιστημονικής αξιολόγησης φυσικών, τεχνολογικών και ανθρωπογενών καταστροφών του Άρθρου 8 του Ν. 5281/2026 , της Επιτροπής Ετησίου Απολογισμού Αντιπυρικής Περιόδου για τη σύνταξη έκθεσης αντιπυρικής περιόδου και των Επιτροπών ετήσιου ή έκτακτου απολογισμού

λοιπών συμβάντων αρμοδιότητας Πυροσβεστικού Σώματος του Άρθρου 8 του Ν. 5281/2026.

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΣΔΚΚ

Το Εθνικό Σχέδιο συμβάλλει στη δημιουργία και εφαρμογή συνεκτικών στρατηγικών και διαδικασιών που ενισχύουν την αποτελεσματική διαχείριση φυσικών καταστροφών και λοιπών έκτακτων καταστάσεων, διασφαλίζοντας την άμεση, ασφαλή και συντονισμένη απόκριση των εμπλεκόμενων φορέων σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Ο συντονισμός και η συνεργασία μεταξύ των διάφορων επιπέδων διακυβέρνησης, είναι καθοριστικής σημασίας για την επιτυχή εφαρμογή των σχεδίων πολιτικής προστασίας και την επίτευξη του στόχου της προστασίας των πολιτών και των υποδομών.

Στα πλαίσια της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης και διάρθρωσης του Εθνικού Μηχανισμού σε τοπικό επίπεδο το σχέδιο κάνει αναφορά για **Τριακόσια είκοσι πέντε (325) Γραφεία Πολιτικής Προστασίας στους Δήμους.**

Σε τοπικό επίπεδο, κάθε Δήμος διαθέτει ένα Γραφείο Πολιτικής Προστασίας, το οποίο είναι υπεύθυνο για την παρακολούθηση και την εφαρμογή των σχεδίων πολιτικής προστασίας στον συγκεκριμένο γεωγραφικό χώρο. Τα Γραφεία Πολιτικής Προστασίας στους Δήμους συνεργάζονται στενά με τα ανώτερα επίπεδα διοίκησης (Περιφέρειες και Αποκεντρωμένες Διοικήσεις) και με άλλους φορείς, όπως οι υπηρεσίες ασφάλειας και οι τοπικές ομάδες εθελοντών, για την εφαρμογή δράσεων πρόληψης και την έγκαιρη ανταπόκριση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης.

Αυτό αποτελεί δομικό στοιχείο ενός θεωρητικού και θεσμικά προσδιορισμένου μηχανισμού σε επίπεδο Δήμου.

Οι πραγματικές συνθήκες, ανάγκες και δυνατότητες παρουσιάζουν σημαντική απόκλιση από μια κατάσταση που μόνο ιδεατή μπορεί να χαρακτηριστεί.

Αν δεν αναληφθεί μια συγκεκριμένη πρωτοβουλία της Κεντρικής Διοίκησης στο να σχεδιάσει και εφαρμόσει μια πολιτική οργάνωσης , στελέχωσης και λειτουργίας των γραφείων αυτών θα περιοριζόμαστε σε αποσπασματικές ενέργειες Δήμων που έχουν τη δυνατότητα να οργανώσουν τα γραφεία αυτά. Στη πλειονότητα των Δήμων η υποχρέωση αυτή εξαντλείται σε μια πρόβλεψη στον επικαιροποιημένο τους ΟΕΥ.

Προτείνεται η ανάγκη εφαρμογής ενός 3ετούς προγράμματος οργάνωσης , στελέχωσης και λειτουργίας των γραφείων αυτών.

Το πρόγραμμα αυτό που θα πρέπει να σχεδιαστεί από τα Υπουργεία Εσωτερικών και Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας θα πρέπει να διαφαλίζει το απαιτούμενο ανθρώπινο δυναμικό χωρίς το δικαίωμα της κινητικότητας ,και διακριτή πρόβλεψη εξασφάλισης τεχνικών, τεχνολογικών μέσων καθώς και οικονομικών πόρων εγγυημένης λειτουργίας τους.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΕΝΟΤΗΤΑ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ

2.1 Η διασύνδεση Πολιτικής Προστασίας με την Εθνική, Ευρωπαϊκή και Διεθνή Στρατηγική Ανθεκτικότητας

Ένα σημαντικό σκέλος της ευρωπαϊκής συνεργασίας είναι η πρωτοβουλία rescEU, η οποία από το 2019 αποτελεί την ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού με κοινές εφεδρικές ικανότητες έκτακτης ανάγκης, ως δίκτυ ασφαλείας σε περιπτώσεις εξάντλησης των εθνικών μέσων αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών. Η Ελλάδα συμμετέχει ενεργά και στο rescEU, παρέχοντας κρίσιμα μέσα Πολιτικής Προστασίας. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο του μηχανισμού rescEU για δασοπυρόσβεση, η Ελλάδα προσφέρει εναέρια μέσα και προσωπικό ως μέρος της κοινής ευρωπαϊκής δύναμης αεροπυρόσβεσης, ενώ ταυτόχρονα έχει λάβει εξωτερική βοήθεια σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης.

Παράλληλα, μέσω του rescEU, η χώρα μας έχει πρόσβαση σε 100% χρηματοδοτούμενες από την ΕΕ εφεδρείες, όπως το ευρωπαϊκό στρατηγικό απόθεμα ιατροφαρμακευτικού υλικού (medical stockpile) για αντιμετώπιση υγειονομικών κρίσεων.

Όλα αυτά ενισχύουν σημαντικά την ετοιμότητα και την ανθεκτικότητα τόσο της Ελλάδας όσο και της Ευρώπης συνολικά, μέσα από την αμοιβαία συνδρομή και τον επιμερισμό κρίσιμων πόρων. Επιπλέον, οι ελληνικές δυνάμεις Πολιτικής Προστασίας συμμετέχουν τακτικά σε κοινές ευρωπαϊκές ασκήσεις (π.χ. ασκήσεις EU MODEX) και προγράμματα ανταλλαγής εμπειρογνομώνων, βελτιώνοντας τις ικανότητές τους.

Προτείνουμε να υπάρχει μια ειδική αναφορά στη δικτύωση και συνεργασία των τοπικών αρχών , της αυτοδιοίκησης στο επίπεδο του ευρωπαϊκού χώρου. Σημαντικό ρόλο θα μπορούσε να έχει και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών (ΕτΠ). Η ανταλλαγή εμπειριών αλλά και η δημιουργία πρωτοκόλλων αλληλοβοήθειας για τη διαχείριση κινδύνων καταστροφών μεταξύ των φορέων της αυτοδιοίκησης από διαφορετικές ευρωπαϊκές χώρες μπορεί ν' αποτελέσει σημαντικό εργαλείο ενίσχυσης του Εθνικού Μηχανισμού λειτουργώντας πάντα υπό ένα ενιαίο εθνικό συντονισμό. Η παράλληλη δικτύωση πιστοποιημένων εθελοντικών ομάδων με αντίστοιχες ομάδες ευρωπαϊκών χωρών μπορεί να λειτουργήσει ενισχυτικά στην ίδια κατεύθυνση.

Θεωρούμε δε αναγκαίο τόσο στελέχη των Ελληνικών Δήμων και στελέχη εθελοντικών ομάδων να συμμετέχουν σε προγράμματα ανταλλαγής τεχνογνωσίας , να καλούνται σε κοινά εκπαιδευτικά προγράμματα και σε ασκήσεις πεδίου.

2.1.5 Η Μείωση του Κινδύνου από Καταστροφές ως τμήμα της Ανθεκτικότητας

Τα προληπτικά μέτρα – όπως τα ανθεκτικά κτήρια, τα αντιπλημμυρικά έργα, τα συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης– είναι οικονομικά αποδοτικά και αποτελεσματικά, καθώς σώζουν ζωές, αποτρέπουν ή μειώνουν υλικές απώλειες και επιταχύνουν την ανάρρωση των κοινοτήτων μετά από ένα καταστροφικό γεγονός.

Στο πλαίσιο αυτό, η Ελλάδα –όπως και η υπόλοιπη Ευρώπη– ενσωματώνει τη Μείωση του Κινδύνου από Καταστροφές στις αναπτυξιακές της στρατηγικές. Οι ευρωπαϊκές πολιτικές πολιτικής προστασίας τα τελευταία χρόνια δίνουν έμφαση στην πρόληψη και την ετοιμότητα, με χαρακτηριστικό παράδειγμα την EU Preparedness Union Strategy, η οποία ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να επενδύουν σε μέτρα μείωσης κινδύνων και να θωρακίζουν τις υποδομές και την οικονομία τους απέναντι σε πολλαπλές απειλές. Εκτιμάται ότι στην περιοχή Ευρώπης-Κεντρικής Ασίας το κόστος των ζημιών από ακραία καιρικά φαινόμενα μπορεί να αυξηθεί κατά 60% τις επόμενες δεκαετίες λόγω της κλιματικής αλλαγής ²⁶. Η πρόληψη έχει επομένως και θετικό οικονομικό αντίκτυπο, διότι μειώνει την έκθεση σε αυξανόμενους κινδύνους, προστατεύει τις επενδύσεις και διασφαλίζει τη συνέχεια της ανάπτυξης έναντι των μελλοντικών φυσικών και ανθρωπογενών κινδύνων.

Η πρόληψη και ο μετριασμός των κινδύνων αποτελούν το θεμέλιο κάθε στρατηγικής διαχείρισης καταστροφών. Στόχος είναι να αποτραπούν νέοι κίνδυνοι και να μειωθεί η τρωτότητα απέναντι σε φυσικές ή ανθρωπογενείς απειλές πριν αυτές εκδηλωθούν.

Μέτρα πρόληψης περιλαμβάνουν την ανάπτυξη σχεδίων δράσης για πρόληψη κινδύνων, τον χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό με γνώμονα τους εκάστοτε κινδύνους, την εφαρμογή αυστηρών οικοδομικών κανονισμών, την προστασία κρίσιμων οντοτήτων και τη διαχείριση περιβάλλοντος (π.χ. αντιπλημμυρικά έργα, διαχείριση καύσιμης ύλης για μείωση κινδύνου πυρκαγιών). Ο μετριασμός (mitigation) αναφέρεται σε δράσεις που περιορίζουν τις επιπτώσεις των καταστροφών, όπως η δημιουργία αναχωμάτων, η θωράκιση κτιρίων, αλλά και οι μη-δομικές παρεμβάσεις όπως η ευαισθητοποίηση του κοινού και η ασφαλιστική κάλυψη κινδύνων.

Κατ' επανάληψη η ΚΕΔΕ έχει επισημάνει την ανάγκη και την αξία επαρκών μέτρων πρόληψης έναντι των κινδύνων καταστροφών. Στη χώρα μας και σε σχέση με την αυτοδιοίκηση α' βαθμού η πρόληψη έχει συστηματοποιηθεί σε ότι αφορά τα μέτρα πυροπροστασίας.

Το σχετικό κόστος καλύπτεται σε ετήσια βάση από τμήμα των τακτικών πόρων της αυτοδιοίκησης και καλύπτει περίπου το 40% του κόστους των δράσεων πυροπροστασίας.

Σε ότι αφορά τις προληπτικές ενέργειες έναντι άλλων κινδύνων (π.χ. πλημμυρών) δεν υπάρχει τακτική επιχορήγηση των φορέων της αυτοδιοίκησης.

Προτείνουμε να θεσπιστούν διακριτές χρηματοδοτικές γραμμές κατά κατηγορία κινδύνου για προληπτικά μέτρα σε ετήσια βάση κατά το πρότυπο της κατανομής των πόρων πυροπροστασίας και όχι κατ' ανάγκη σε βάρος των ίδιων πόρων της

αυοδιοίκησης αλλά μέσω πρόσθετων χρηματοδοτήσεων από τα συναρμόδια κατά περίπτωση Υπουργεία.

Ο τρόπος υπολογισμού κατά κατηγορία κινδύνου και κατανομή ανά Δήμο θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τα δεδομένα εκτίμησης κινδύνου που θα συλλέγονται είτε από την Επιτροπή Εκτίμησης Κινδύνου είτε από μελέτες εκτίμησης που έχουν εκπονηθεί σε εθνικό περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Παράλληλα θα πρέπει να συνταχθεί ένα εθνικό πρόγραμμα ενίσχυσης της ανθεκτικότητας των τοπικών υποδομών με πολυετή προγραμματισμό και πολυταμειακή συνεισφορά από εθνικούς, κοινοτικούς πόρους και χρηματοδοτικά εργαλεία της ΕΤΕΠ.

2.1.6.3 Έγκαιρη Ανίχνευση και Αντίδραση (Early Detection – Response)

Παρότι τα όρια μεταξύ προειδοποίησης, ανίχνευσης και απόκρισης συχνά αλληλοεπικαλύπτονται, στο παρόν δίνεται έμφαση στην ταχεία ανίχνευση και στην άμεση απόκριση μετά το συμβάν. Η έγκαιρη ανίχνευση συνεπάγεται τον άμεσο εντοπισμό μιας κρίσης αμέσως μόλις εκδηλωθεί — π.χ. αισθητήρες που καταγράφουν σεισμικές δονήσεις ή πυρκαγιές από κεραυνούς, συστήματα άμεσης ανίχνευσης πυρκαγιών, ή επιδημιολογική επιτήρηση που εντοπίζει άμεσα ένα ξέσπασμα ασθένειας. Αυτός ο «κερδισμένος χρόνος» επιτρέπει στις υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης να ενεργοποιηθούν εγκαίρως. Η άμεση απόκριση περιλαμβάνει τις ενέργειες κατά τη διάρκεια και αμέσως μετά την καταστροφή για διάσωση ζωών, προστασία περιουσίας/περιβάλλοντος και περιορισμό ζημιών: κινητοποίηση Πυροσβεστικής, ασθενοφόρων, ομάδων έρευνας-διάσωσης, Ενόπλων Δυνάμεων (όπου απαιτείται), εθελοντών και, αν χρειάζεται, διεθνούς συνδρομής.

Έχουμε επισημάνει τον ιδιαίτερο ρόλο των φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης λόγω της εγγύτητας και της άμεσης απόκρισης ενός τοπικού μηχανισμού με ιδιαίτερη γνώση του χώρου που καλείται να επέμβει για τον εντοπισμό και τη συνδρομή του στην αντιμετώπιση δασικών και διαχείριση κινδύνων.

Ο τοπικός μηχανισμός όμως θα πρέπει να είναι επαρκώς στελεχωμένος με ανθρώπινο δυναμικό με πιστοποιημένη γνώση, τεχνολογικό και μηχανολογικό εξοπλισμό και μέσα.

Η οργάνωση αυτή με βάση το θεσμικό πλαίσιο για τις τοπικές δομές πολιτικής προστασίας θα πρέπει να γίνει οργανωμένα και συντεταγμένα και όχι αποσπασματικά. Έχουμε καταθέσει συγκεκριμένες προτάσεις για τους ΟΕΥ, τον τρόπο στελέχωσης, την εκπαίδευση και τη πιστοποίηση γνώσεων και δεξιοτήτων και την εξασφάλιση του αναγκαίου εξοπλισμού.

Για να είναι αποτελεσματικός ο μηχανισμός αυτός θα πρέπει να έχει στη διάθεσή του και ν' αξιοποιεί τεχνολογικά εργαλεία και εφαρμογές τεχνητής νοημοσύνης.

Η ψηφιακή αποτύπωση όλων των κρίσιμων υποδομών σε τοπικό επίπεδο (οδικό δίκτυο, υδατοδεξαμενές, υδροστόμια σημεία ανεφοδιασμού,

χαρτογράφηση οδών διαφυγής και εκκένωσης οικισμών κτλ) αποτελεί ένα αναγκαίο εργαλείο που θα πρέπει να υπάρχει σε κάθε Δήμο, να επικαιροποιείται κάθε χρόνο και να είναι προσβάσιμο σε όλους τους φορείς του εθνικού μηχανισμού πολιτικής προστασίας. Προτείνουμε τη χρηματοδότηση ενός προγράμματος που θα μπορεί να καλύψει την ανάγκη αυτή αφού πρώτα θεσπιστούν οριζόντιες προδιαγραφές από τα συναρμόδια Υπουργεία.

2.2 Υφιστάμενη Κατάσταση και Προκλήσεις

Η Ελλάδα ως χώρα είναι εκτεθειμένη σε μια σειρά σημαντικών κινδύνων και απειλών. Σύμφωνα με τον Δείκτη Κινδύνου INFORM, κατατάσσεται στην 118η θέση παγκοσμίως από 192 χώρες 40 . Τα τελευταία 10 χρόνια, η Ελλάδα επλήγη από περίπου 20 μεγάλες καταστροφές που συνδέονται με φυσικούς κινδύνους, συμπεριλαμβανομένων της δασικής πυρκαγιάς της βορειοανατολικής Αττικής (Μάτι) του 2018, του σεισμού της Σάμου το 2020, του Μεσογειακού κυκλώνα Ιανού του 2020 και των επακόλουθων πλημμυρών της πόλης της Καρδίτσας, των μεγάλων δασικών πυρκαγιών του 2021 και του 2023 καθώς και των πλημμυρών της Θεσσαλίας το 2023.

Η οργανωτική λειτουργία της Πολιτικής Προστασίας βασίζεται σε ένα πολυεπίπεδο σύστημα: σε εθνικό επίπεδο, ο Εθνικός Μηχανισμός συντονίζει όλα τα εμπλεκόμενα Υπουργεία, υπηρεσίες και δυνάμεις (Πυροσβεστική, Ένοπλες Δυνάμεις, Αστυνομία, Λιμενικό, ΕΚΑΒ κ.ά.) καθώς και τις εθελοντικές οργανώσεις. Σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, οι Περιφέρειες και οι Δήμοι διαθέτουν αντίστοιχα όργανα Πολιτικής Προστασίας (Περιφερειακά και Τοπικά Συντονιστικά Όργανα, καθώς και τοπικά Γραφεία Πολιτικής Προστασίας), επιφορτισμένα με την υλοποίηση δράσεων πρόληψης και ετοιμότητας στην περιοχή ευθύνης τους. Ωστόσο, παρατηρούνται ασάφειες και επικαλύψεις αρμοδιοτήτων μεταξύ των διαφόρων φορέων, απόρροια του παλαιού κατακερματισμένου πλαισίου. Η αντιμετώπιση αυτών των ασαφειών αποτελεί σημαντικό στόχο του θεσμικού πλαισίου, όπως επικαιροποιείται με τον Ν. 5281/2026, μέσω σαφέστερου καθορισμού ρόλων, ενίσχυσης του συντονισμού μεταξύ αρμόδιων φορέων και εισαγωγής ενιαίων διαδικασιών διοίκησης σε έκτακτες ανάγκες, όπως η εφαρμογή του Incident Command System (ICS).

Επίσης, απαιτείται ενίσχυση ικανοτήτων Περιφερειών/Δήμων, ιδιαίτερα στο στάδιο της Πρόληψης, με στελέχωση των τοπικών Γραφείων Πολιτικής Προστασίας με εξειδικευμένους επαγγελματίες με διαρκή κατάρτιση, και διαθέσιμο εξοπλισμό. Ταυτόχρονα, οι υποδομές έγκαιρης προειδοποίησης χρειάζονται απαραίτητες συμπληρωματικές λειτουργίες: εκτός από το 112, είναι αναγκαία η λειτουργία αισθητήρων πλημμυρών/πυρκαγιών, βελτιωμένα υδρο-μετεωρολογικά μοντέλα και λεπτομερή σχέδια πρόληψης που θα συμπεριλαμβάνουν και σχέδια εκκένωσης.

Η ενίσχυση του ρόλου και της επιχειρησιακής ικανότητας των φορέων της αυτοδιοίκησης στα ζητήματα πολιτικής προστασίας και διαχείρισης κινδύνων έναντι καταστροφών είναι θεσμικά προσδιορισμένη τόσο από το Ν. 4662/2020 όσο και από το Ν. 5281/2026.

Πρακτικά μέχρι σήμερα δεν έχει αποκτήσει η αυτοδιοίκηση την επαρκή οργάνωση και επιχειρησιακή ικανότητα.

Να θυμίσουμε ότι το πρόγραμμα ΑΙΓΙΣ με 2,1 δις δεν έφτασε ποτέ στο να ενισχύσει τους τοπικούς μηχανισμούς πολιτικής προστασίας στο επίπεδο της αυτοδιοίκησης. Προτείνουμε στα πλαίσια των σχετικών χρηματοδοτήσεων των Διαρθρωτικών Ταμείων να είναι υποχρεωτική η αναλογική και ποσοστιαία χρηματοδότηση όλων των επιπέδων του Εθνικού Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας ώστε να διασφαλίζεται η πλήρης λειτουργικότητά τους.

3.1 Εθνικός Μηχανισμός Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων

Ο Εθνικός Μηχανισμός Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων (ΕΜΔΚΑΚ) αποτελεί τον θεμελιώδη πυλώνα του ελληνικού συστήματος Πολιτικής Προστασίας. Είναι ο κεντρικός θεσμός που έχει ως αποστολή να οργανώνει, να συντονίζει και να κατευθύνει όλες τις δράσεις που αφορούν την πρόληψη, την ετοιμότητα, την απόκριση και την αποκατάσταση έναντι φυσικών καταστροφών, τεχνολογικών ατυχημάτων και άλλων ανθρωπογενών κρίσεων. Ο Μηχανισμός εξασφαλίζει τη συνοχή ανάμεσα στους κρατικούς, περιφερειακούς και τοπικούς φορείς, ώστε η χώρα να διαθέτει ένα ενιαίο, αποτελεσματικό και ανθεκτικό σύστημα διαχείρισης κρίσεων.

Η θεσμοθέτησή του πραγματοποιήθηκε με τον Νόμο 4662/2020 (ΦΕΚ Α' 27/07.02.2020), ο οποίος εισήγαγε μία νέα αντίληψη για την Πολιτική Προστασία στην Ελλάδα. Ο νόμος αυτός αντικατέστησε ένα κατακερματισμένο πλαίσιο παλαιότερων νομοθετημάτων (όπως τους Ν. 3013/2002 και Ν. 4249/2014) και υιοθέτησε ένα μοντέλο πολυεπίπεδης διακυβέρνησης, το οποίο συνδυάζει τη στρατηγική καθοδήγηση του κεντρικού κράτους με την επιχειρησιακή ευελιξία των Περιφερειών και των Δήμων.

Η συνεργασία ανάμεσα στα επίπεδα διοίκησης είναι καθοριστική για την επιτυχία του ΕΜΔΚΑΚ. Η ροή πληροφοριών και η λήψη αποφάσεων διευκολύνεται μέσα από κάθετες(κεντρικό –περιφερειακό –τοπικό) και οριζόντιες συνδέσεις (μεταξύ υπηρεσιών ίδιου επιπέδου). Το ΕΣΚΕΔΙΚ λειτουργεί ως κεντρικός κόμβος επικοινωνίας, εξασφαλίζοντας άμεση ενημέρωση και ταχύ συντονισμό μεταξύ όλων των εμπλεκομένων φορέων.

Οι Περιφέρειες αναλαμβάνουν τη συντονιστική ευθύνη εντός των γεωγραφικών τους ορίων, ενώ οι Δήμοι, ως πρώτοι αποδέκτες των επιπτώσεων, ενεργούν ταχέως για την προστασία των πολιτών και των υποδομών. Τα επιχειρησιακά σχέδια “Ξενοκράτης”, “Ιόλαος”, “Δάρδανος”, “Εγκέλαδος”, “Ταλώς”, “Βορέας”, “Ηράκλειτος”, ραδιολογική έκτακτη ανάγκη (ΕΣΑΡΠΕΑ), οδικών ατυχημάτων (ΑΡΔ) και μαζικών ανθρωπινων απωλειών (ΣΔΑΑ) και άλλα ειδικά υποσχέδια έχουν τις προδιαγραφές ενεργειών ανά είδος κινδύνου, διαμορφώνοντας ένα κοινό πλαίσιο δράσης και συντονισμού.

Οι Δήμοι της χώρας δεν θέλουν να εξαντλήσουν την ανταπόκριση τους στη τυπική προσαρμογή και συμμόρφωση με τα προαναφερόμενα σχέδια, θέλουν ουσιαστικό ξεκάθαρο θεσμικά ρόλο ως ο κύριος τοπικός επιχειρησιακός βραχίονας του Εθνικού Μηχανισμού.

Θέλουν την εξασφάλιση από τη πολιτεία όλων των προϋποθέσεων οργάνωσης του τοπικού μηχανισμού και δεν αρνούνται ούτε την αξιολόγηση τους ούτε τις ευθύνες που τους αναλογούν.

Η θεσμοθέτηση ρόλων δεν αρκεί, οι εγκύκλιοι εφαρμογής βρίσκουν κενά εφαρμογής και οι αποσπασματικές ενέργειες οδηγούν πολλές φορές σε αλληλομετάθεση ευθυνών και σε αναποτελεσματικές λειτουργίες.

Το θεσμικό βάρος που επωμίζονται οι Δήμοι απαιτεί ένα συντεταγμένο πρόγραμμα εφαρμογής που θα διασφαλίζει σε κάθε Δήμο επαρκή στελέχωση, τεχνολογικά μέσα, εξοπλισμό και πόρους για ν' ασκήσουν τις αρμοδιότητές τους στα πλαίσια του Εθνικού Μηχανισμού.

3.3 Χρηματοδοτικά Εργαλεία και Εθνικοί Πόροι

Η βιωσιμότητα του παρόντος Σχεδίου εξαρτάται εν πολλοίς από την εξεύρεση ομαλής χρηματοδότησης των δράσεων. Κάθε δράση συνοδεύεται από την εκτίμηση της τάξης μεγέθους του κόστους που απαιτείται για την εκτέλεση ή/και τη συνέχισή της. Στις πηγές χρηματοδότησης εντάσσονται υπάρχοντα χρηματοδοτικά σχήματα, με την πλειονότητα των δράσεων να εντάσσονται στο Εθνικό Πρόγραμμα Πολιτικής Προστασίας «ΑΙΓΙΣ» (ΤΑΑ, ΕΣΠΑ, ΕΤΕΠ). Σε περιπτώσεις στις οποίες οι δράσεις αφορούν σε εσωτερικές διαδικασίες υπάρχοντων Οργανισμών, το κόστος υλοποίησης μπορεί να επιβαρύνει τον τακτικό προϋπολογισμό του κάθε Οργανισμού. Στις περιπτώσεις εκείνες που οι δράσεις μπορούν να ενταχθούν στον συνήθη φόρτο εργασίας του Φορέα Υλοποίησης, δεν προβλέπεται ξεχωριστός προϋπολογισμός.

Ενδεικτικά, τα εργαλεία και οι πηγές χρηματοδότησης είναι, κατά σειρά ύψους χρηματοδότησης και συχνότητας συμμετοχής, το Εθνικό Πρόγραμμα Πολιτικής Προστασίας «ΑΙΓΙΣ» (ΤΑΑ, ΕΣΠΑ, ΕΤΕΠ), ο ετήσιος προϋπολογισμός του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, οι ετήσιοι προϋπολογισμοί των φορέων, και το ΕΣΠΑ.

Η αναφορά των χρηματοδοτικών εργαλείων θα πρέπει να συνοδεύεται και από τη πρόβλεψη ότι οι πόροι θα αποδίδονται αναλογικά σε όλα τα επίπεδα του Εθνικού Μηχανισμού Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων.

Έχει επανειλημμένα επισημανθεί από τη ΚΕΔΕ η ανάγκη και η αξία της διασφάλισης επαρκών πόρων και μέσων πρόληψης έναντι των κινδύνων καταστροφών. Όπως προαναφέραμε στη χώρα μας και σε ότι αφορά τους Δήμους ο σχεδιασμός και η εφαρμογή δράσεων πρόληψης έχει συστηματοποιηθεί μόνο για τα μέτρα πυροπροστασίας. Το σχετικό κόστος καλύπτεται σε ετήσια βάση από τμήμα των τακτικών πόρων της αυτοδιοίκησης και καλύπτει περίπου το 40% του κόστους των δράσεων πυροπροστασίας αφήνοντας ένα σημαντικό χρηματοδοτικό κενό.

Σε ότι αφορά τις προληπτικές ενέργειες έναντι άλλων κινδύνων (π.χ. πλημμυρών) δεν υπάρχει τακτική επιχορήγηση των φορέων της αυτοδιοίκησης.

Προτείνουμε να ενισχυθεί σημαντικά ο προϋπολογισμός του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας ώστε να καλύπτει χρηματοδοτικά το σύνολο του Εθνικού Μηχανισμού Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων (ΕΜΔΚΑΚ) σε όλα τα επίπεδα της με την ευρεία έννοια του όρου διοίκησης και να μην επαφίεται στη οικονομική δυνατότητα του κάθε φορέα . Αν επικρατήσει αυτή η λογική και αποσπαστεί έστω και ένας κρίκος από το μηχανισμό αργά ή γρήγορα απλά θα διαπιστώσουμε τι έφταιξε.

Για τους φορείς της αυτοδιοίκησης α' βαθμού να θεσπιστούν διακριτές χρηματοδοτικές γραμμές κατά κατηγορία κινδύνου για προληπτικά μέτρα σε ετήσια βάσει κατά το πρότυπο της κατανομής των πόρων πυροπροστασίας αλλά με κριτήρια βαρύτητας που θα προκύπτουν από την εκτίμηση κινδύνου κατά χωρική ενότητα.

4.2 Ενίσχυση Επιχειρησιακού Συντονισμού και Διακυβέρνησης στη Διαχείριση Κρίσεων

Τα μέτρα που θα εξειδικευθούν σε επίπεδο Δράσεων είναι τα εξής:

- ✓ Καθιέρωση πολυεπίπεδης διακυβέρνησης με κοινά πρότυπα επιχειρησιακής ικανότητας (Sendai Priority 2, EU UCPM).
- ✓ Ενίσχυση εξειδικευμένων τοπικών/περιφερειακών μονάδων διαχείρισης καταστροφών, μέσω διαρκούς κατάρτισης και ανταλλαγής γνώσεων σε διεθνή δίκτυα συνεργασίας.
- ✓ Αξιοποίηση και ενίσχυση του ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης πόρων για την αποτελεσματική κατανομή και παρακολούθηση των διαθέσιμων πόρων σε κρίσιμες καταστάσεις. (CERD, EU rescEU assets).
- ✓ Τακτική επικαιροποίηση και επαλήθευση (validation) σχεδίων ετοιμότητας σε όλα τα επίπεδα διοίκησης, με έμφαση στη συμβατότητα και διαλειτουργικότητα (EU Preparedness Union Strategy).
- ✓ Ενίσχυση θεσμικού και κανονιστικού πλαισίου, με σαφείς ρόλους και αρμοδιότητες για τοπικές και περιφερειακές αρχές (Sendai Priority 2, EU DRMKC).
- ✓ Ενδυνάμωση μηχανισμών συντονισμού πληροφοριών και τακτική διεξαγωγή κοινών ασκήσεων (EU UCP Knowledge Network, Sendai Priority 4).
- ✓ Ανάπτυξη συστηματικού capacity building, μεταφορά τεχνογνωσίας από εθνικούς φορείς σε περιφερειακό/τοπικό επίπεδο (Sendai Priority 2, UNDP Capacity Development).
- ✓ Απλούστευση διαδικασιών και αρμοδιοτήτων, με στόχους τη μείωση γραφειοκρατίας και την επιτάχυνση αποφάσεων (Sendai Priority 2).
- ✓ Πολλαπλά σενάρια (multi-hazard/compound/cascade) σε σχέδια ετοιμότητας και ασκήσεις, σε ευθυγράμμιση με την EU Preparedness Union Strategy.

Η ΚΕΔΕ και η Επιτροπή Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας θα συμμετάσχει με προτάσεις εξειδίκευσης και λειτουργικής προσαρμογής των Δήμων στο ρόλο τους που προσδιορίζεται στα πλαίσια της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης.

4.4 Ενίσχυση Ετοιμότητας

Τα μέτρα που θα εξειδικευθούν σε επίπεδο Δράσεων είναι τα εξής:

- Στήριξη της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης για ανάπτυξη ισχυρών μηχανισμών ελέγχου και λήψης αποφάσεων, με βάση τον κύκλο διαχείρισης καταστροφών.
- Υιοθέτηση καινοτόμων πρακτικών κατάρτισης (peer learning, on-the-job training, staff exchange) σε ευθυγράμμιση με το EU Civil Protection Training & Exercises Programme. Δράσεις επιμόρφωσης και ανταλλαγής τεχνογνωσίας με στελέχη του Πυροσβεστικού Σώματος
- Ενημέρωση του πληθυσμού για κινδύνους, προώθηση προγράμματος εκπαίδευσης σε σχολεία και νέους.
- Προώθηση κουλτούρας ετοιμότητας και ανθεκτικότητας χωρίς αποκλεισμούς, με τη συμμετοχή των τοπικών κοινοτήτων και της κοινωνίας των πολιτών, των επιχειρήσεων και των κοινωνικών εταίρων, καθώς και των επιστημονικών και ακαδημαϊκών κοινοτήτων.
- Σχεδιασμός κατευθυντήριων γραμμών για την επίτευξη αυτάρκειας του πληθυσμού για τουλάχιστον 72 ώρες.
- Διοργάνωση τακτικών ασκήσεων σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο για την προώθηση συνολικής ετοιμότητας (συνέργειες με όλους στους εμπλεκόμενους φορείς, καθώς και με τις ένοπλες δυνάμεις).-
- Διασφάλιση της υλοποίησης δράσεων εκπαίδευσης και ασκήσεων σε θεσμική συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς, ιδίως το Πυροσβεστικό Σώμα, σύμφωνα με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο και με στόχο την ενίσχυση της διαλειτουργικότητας και της επιχειρησιακής ετοιμότητας.

Το πεδίο ενίσχυσης της ετοιμότητας εστιάζει στην ενημέρωση, εκπαίδευση και ετοιμότητα των τοπικών κοινοτήτων, των εθελοντών και των πολιτών.

Ο ρόλος των Δήμων εδώ είναι καίριος και κομβικός

Θεωρούμε αναγκαία την εξειδίκευση του σχεδιασμού ανά μέτρο και δράση. Στη συνέχεια ο σχεδιασμός αυτός να τεθεί σε διαβούλευση με τους φορείς της αυτοδιοίκησης δεδομένου ότι η επικουρικότητα αποτελεί το πιο σημαντικό στοιχείο για το σχεδιασμό δράσεων που καλύπτουν πραγματικές ανάγκες, λαμβάνουν υπόψη τοπικές ιδιαιτερότητες και διασφαλίζουν την εφαρμοσιμότητα τους .